

Теоретико-правові парадигми регулювання банкрутства

Наталія Головата

*студент 2 курсу юридичного факультету,
ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, Україна*

Нестабільність національної економіки та зменшення обсягів виробництва пророкує чітку тенденцію кризи платежів та значне зростання кількості підприємств, що ліквідуються у провадженнях про банкрутство. Закон України «Про банкрутство», був одним із перших законів, що були прийняті у країнах СНД та регулювали відносини неплатоспроможності суб'єктів господарювання. На жаль, вищезгаданий закон не являється зразком нормативного акта у сфері правового регулювання банкрутства. Велика кількість недоліків була виявлена судовою практикою.

Нормативна база, яка регулює інститут банкрутства, потребує як розширення, так і вдосконалення. На сьогодні не внесені зміни до багатьох законодавчих актів, які регулюють процедуру банкрутства, а також правовідносин сторін та учасників банкрутства. До того ж бракує підзаконних нормативних актів, які б належним чином регламентували механізм практичного застосування даної процедури в Україні.

Про актуальність та важливість теми свідчить значна кількість наукових праць, присвячених проблемі правового регулювання процесів банкрутства таких вітчизняних науковців, як А. С. Абрамова, О. М. Бірюков, Ю. В. Борука, І. В. Булижин, І. А. Бутирська, І. О. Вечірко, О. М. Вінник, А. В. Григоренко, О. О. Дробишева, С. В. Заболотній, Л. С. Козак, Б. М. Поляков, В. В. Радзивілюк, О. М. Рибалко, Т. В. Степанова, Ю. В. Чорна, М. Шинкар, А. Л. Юріна та інших. Окрім того, окремі питання, пов'язані з правовими проблемами регулювання банкрутства, досліджували такі зарубіжні вчені, як О. Бурбело, Е. В. Горян, І. М. Єпіфанова, Р. І. Мігальчич, О. О. Круглова, О. А. Латинін, С. В. Мінковський, Н. С. Носань, Р. П. Ромма, П. Г. Черемисин та багато інших.

Існують об'єктивні та суб'єктивні причини виникнення правових проблем. Основними об'єктивними причинами є: значна розгалуженість і наявність великої кількості нормативних актів; наявність у законодавстві до реформених нормативних актів; неузгодженість національної правової бази з нормами міжнародного права; наявність у законодавстві застарілих положень; недосконалість матеріального та процесуального права. Суб'єктивні причини проявляються у нерозумінні правових норм суб'єктами права та як наслідок їх неправильного застосування на практиці; невмінні дотримуватися сформованої юридичної техніки, яка застосовується з метою попередження виникнення нових правових проблем; низькій правосвідомості та пасивності учасників правовідносин. Вдале вирішення будь-яких проблем забезпечується їх правильною постановкою та класифікацією за конкретними видами.

Основні правові проблеми в регулюванні банкрутства доцільно поділити на такі групи:

- довга тривалість такої процедури, її економічна неефективність та обмежене застосування способів відновлення платоспроможності життєздатних підприємств (мирова угода, санація);
- недосконалість процесуального розгляду справ про банкрутство, що виявляється в неоднозначності трактувань положень судової практики;
- відсутність дієвих бар'єрів щодо впливу тіньових інтересів на процес прийняття рішень господарюючими суб'єктами (фіктивне банкрутство та доведення до банкрутства).

Оптимальна процедура банкрутства має знаходити баланс між інтересами кредиторів та боржників, а також враховувати соціальні наслідки ліквідації підприємства. Процедура банкрутства не завжди має закінчуватися ліквідацією боржника. Об'єднання судової санації та мирової угоди у єдиній процедурі та, відповідно, забезпечення можливості комплексного підходу до вирішення проблеми неплатоспроможності за допомогою усіх наявних інструментів зробило б таку процедуру відновлення платоспроможності значно ефективнішою та привабливішою як для боржника, так і для кредитора. Виявляється необхідним також налагодження визнання іноземної процедури банкрутства та приведення вітчизняного законодавства про банкрутство у реальну відповідність. Окремої уваги заслуговує частково запроваджений на законодавчому рівні, але не дієвий на практиці механізм банкрутства фізичної особи, реальне практичне запровадження якого на практиці дозволило б у цивілізованій формі врегулювати статус та долю проблемної заборгованості фізичних осіб.

Незважаючи на реформування законодавства, велика кількість аспектів банкрутства залишаються дискусійними. Мова йде про чітке визначення правового статусу арбітражного керуючого, в тому числі щодо процедури автоматизованого відбору кандидатів, формування єдиної судової практики у справах про банкрутство. Проблеми банкрутства окремих категорій боржників обумовлюються наявністю значної кількості прогалин як теоретичного, так і практичного характеру.

Таким чином банкрутство є закономірним явищем економіки, адже збиткові, неефективні та неплатоспроможні підприємства припиняють діяльність. Однак у сучасних нестабільних економічних умовах велика кількість підприємств опинилась у важкому фінансовому становищі. Досить часто підприємства зазнають фінансового краху через невідповідність до раптових кризових умов та інших змін у економіці.

Ключові слова: банкрутство; закон.